

" Kerstverlichting "

Door Marja van Staalduinen

Naar een idee van:

Marja van Staalduinen

Met dank aan: mw. Hilda Gelderblom
en
de heer ds. Henk Buning

Overige bron. ds. R. Schreuders
(gevangenispredikant te
Scheveningen)

Rolverdeling

-----

1. Irene (I.)
Vrouw van middelbare leeftijd, zit een straf uit i.v.m. beursfraude. Heeft het moeilijk met haar eenzaamheid. Komt onverschillig en verbitterd over.
2. Goede geweten (G.G.) van Irene
3. Slechte geweten (S.G.) van Irene
4. Bob (B.)
Bewaker; prikkelt de gevangene tot Reactie, is streng maar rechtvaardig.
5. Petra (P.)
Geestelijk verzorgster; zacht en meegaand
Houdt zich bezig met de mentale situatie
Probeert de gedachtegangen van de gevangene een positieve wending te geven
6. Cora (C.)
Bolletjesslikster uit de Antillen, die Wegens cellentekort tijdelijk bij I. wordt geplaatst. Heeft een zonnig karakter en ziet de ernst van haar misdaad niet in.
7. Angelique (A.)
Dochter van Irene. Zweeft tussen boosheid om moeders daad en liefhebben omdat I. haar moeder is, waarvan ze houdt.

GG als wit figuur en SG als zwart figuur.
Desgewenst kunnen personages omgezet worden in Mannen c.q. vrouwen.

(Irene maakt haar bed op, terwijl ze wacht op het ontbijt. Bob komt bij haar celdeur en zegt tegen zichzelf:)

B. "Zo, we zullen eens kijken hoe Irene's humeur vandaag is. Het leven in de gevangenis valt niet mee".

(Schuift het blad met eten naar binnen en zegt)

B. "Goede morgen, u krijgt uw ontbijt geserveerd dame. Het kost u niets. Zelfs geen vriendelijk gezicht. Hoe gaat het vandaag?"

(Irene kijkt hem vernietigend aan en zegt:)

I. "Ja wat denk je. Hoe zou het gaan."

B. "Nou ja er is toch reden om wat vrolijker te zijn. Ten eerste is jouw verzoek om af en toe een praatpaal te krijgen ingewilligd, want vandaag komt Petra een poosje met jou praten. Ten tweede komt jouw dochter vandaag op bezoek"

(Irene pakt het blad met eten aan en zet dit op de tafel in de cel. Dan zegt ze:)

I. "Het bezoek van Petra, daar heb ik zelf om gevraagd, maar dat mijn dochter Angelique langskomt, is wat minder".

B. "Ik zou het leuk vinden als mijn kind langs kwam, maar jij dus niet".

(Irene neemt plaats aan de tafel en zet alles voor haar ontbijt voor zich neer. Zegt:)

I. "Mijn dochter zie ik eigenlijk liever gaan dan komen. Ik heb maar één kind, waar ik heel veel van houd, maar momenteel staan wij op gespannen voet. Dat is dan ook wel mijn schuld, daar ben ik me terdege van bewust.

Ik kan er nu niets meer aan veranderen, dat ik haar en haar man indirekt meesleurde in die onfortuinlijke situatie. Had ik alles tevoren zien aankomen, dan had ik nu niet hier gezeten".

B."Maar jouw dochter komt jou toch nog wel bezoeken, ook al lijkt dat een bezoeking, maar dat zijn mijn zaken niet. Ik wens jou sterkte. Eet nu maar lekker dit ontbijtje en neem er de tijd voor. Dat kan hier zonder gewetenswroeging".

(Bob gaat van het toneel en zegt nog even:)

B."Als het jouw bezoektijd is kom ik je wel halen".

(Hij laat Irene etend/peinzend achter.)

(G.G. en S.G. steken hun hoofd boven het decor uit en starten hun dialoog:)

G.G."Ja, Bob heeft eigenlijk wel gelijk dat ik blij moet zijn met haar bezoeken. Het is toch ook niet niks als je zo gedupeerd wordt door je eigen moeder. Zo had ik het toch ook niet bedoeld."

S.G."Het waren toch alleen maar verkeerde adviezen. Ik draai daar nu toch ook zelf voor op."

G.G."Ik wist dat het verkeerde adviezen waren en gokte op een goede afloop."

S.G."Het waren, dacht ik, alleen maar rijke mensen die ik benadeelde, die best wat kunnen missen. Ik had er nooit rekening meegehouden dat Angelique en Anton ook tussen die beleggers zouden kunnen zitten"

G.G."Zou het dan toch mijn schuld zijn dat de kinderen hun vermogen zijn kwijtgeraakt.

Dát heb ik toch echt niet met opzet gedaan"

S.G."Ach, ze komen er wel weer overheen. Toch blijft Angelique kwaad. Het zijn toch volwassen mensen die zelf kunnen nadenken en beslissen. Anton heeft zelf die transactie gedaan, die klungel, ik niet. En al die anderen; ze zoeken het maar uit. 't Zal mij een zorg zijn. Uiteindelijk zit ik hier en zij niet."

G.G."Zij komen er misschien wel, maar ik, ik zit. Het is hier niet alleen dat je niet kan gaan en staan waar je wil, maar ook de muren, die niets terugzeggen en de steeds terugkerende vernederingen van het zéér zorgvuldige fouilleren na een bezoek, alsof ik nog niet genoeg ellende over mezelf heb afgeroepen. En dan mijn gedachten, die maar blijven rondtollen van hoe ik hier toch terecht ben gekomen en of het nu wel en rechtvaardig proces was. Ben ik schuldig? Voel ik me schuldig?. Hoe moet ik met mezelf omgaan, gék word ik hier, gék van mijn almaar malende gedachten."

(Irene gaat staan en roept uit:)

I. " Ik wil er uit"!

Tweede bedrijf

(Irene zit in haar cel duimen te draaien. Bob komt langs om het blad met ontbijtrommel op te halen. Hij zegt:)

B."Zo Irene, je hebt alles netjes opgegeten. Grote meid!" (wat kleinerend)

(Irene kijkt hem alles behalve vriendelijk aan, maar zegt niets. Zij reikt hem het blad aan, Bob neemt het blad over en zegt:)

B. "Jouw drukke dag wordt nog drukker. Je krijgt gezelschap vandaag. Nogal kleurrijk gezelschap, al zeg ik het zelf".

(Irene schrikt en zegt:)

I. "Gezelschap"?

B. "Ja. Cellentekort hé, daar gaan al je privileges. Dit domein wordt een gedeeld bezit. Wen alvast maar aan het idee".

I. "Je bedoelt dat ik een celgenote krijg?"

B. (trionfantelijk) "Ja"!

I. "Dát accepteer ik niet. Ik heb ook rechten".

(Irene staat boos op en stampvoet:) "Ik weiger".

B. "Dat ieder mens rechten heeft had je wel eens eerder kunnen bedenken. Dat je hier zit is geen recht, maar een over jezelf afgeroepen oordeel. Trouwens, de baas beslist. Jouw cel is namelijk de enige met ruimte genoeg voor een tweede bed en een tweede pot".

I. (verbluft) "Een tweede pot"?

B. "Jep, een bólletjes pot". (dit zeer nadrukkelijk)

I. "Oh, als ik het goed begrijp word ik opgescheept met een bolletjesslikster, die hier ongegeneerd en zonder door te trekken haar behoefte kan gaan doen op zo'n campingpotje"?

(Irene loopt vertwijfeld heen en weer en roept

uit:)

I. "Voor hoe lang zit ik daarmee opgescheept"?

B. "Ach, maak je niet dik. Dat "drukwerk" zal heus zolang niet op zich laten wachten"

(Bob gaat weg en zegt nog even:)

B. "Joh, 't is toch gezellig, zo met de kerstdagen".

(Bob laat Irene met deze woorden achter, waarna GG en SG hun hoofd weer boven het decor uitsteken.)

SG. " Dat slaat alles. Dat laat ik niet over mijn kant gaan. Ik zal zorgen dat die bolletjesslikster er alle spijt van krijgt dat ze die rotzooi inslikte.

GG. " Wacht nou eerst maar eens af. Het zou inderdaad ook best wat gezelligheid kunnen brengen"

(SG venijnig naar GG:)

S.G. "Als het niet zo is zal ik ze wat anders laten slikken. Met mij valt niet te spotten."

(GG protesteert nog zwakjes:)

G.G. "Misschien krijg ik er wel luchtverfrisser bij geleverd".

(Bob komt langs met Petra en vraagt aan Irene:)

B. "Vind je het goed dat Petra nu even met je komt babbelen"?

I. "Nou ja, vooruit dan maar".

(Bob laat Petra binnen, zij zegt:)

P. "Goede morgen Irene, ik breng je iets om jou cel wat mee op te vrolijken voor de kerst"

I. "Kerst (schamper), wat moet ik eigenlijk met kerst. Voor mij is kerst iets uit het verleden".

(Petra reageert toch wel geschokt en zegt:)

P. "Hoe bedoel je"?

I. (geërgerd) "Ach, laat ook maar"!

P. "Nou, ik zet de doos met spulletjes toch maar neer. Straks krijg je spijt. Nu kan je het hier nog iets gezelliger maken. Ook leuk voor je nieuwe celgenote".

I. "Ja hoor, leuk!. Nou zeker geen stille nacht meer met iemand erbij. Natuurlijk snurkt ze en uiteraard stinkt ze"!

P. "Vooroordelen, allemaal vooroordelen. Misschien valt het best wel mee.
(verspringt van onderwerp)

"Ik heb nog wat leesboeken voor jou meegenomen uit de bibliotheek. Je had ze daar opgegeven. Ook heb ik een bijbel erbij gedaan en op het inlegvel wat gedeelten aangegeven, die je kunt lezen. Wellicht kunnen we aan de hand daarvan de volgende keer wat verder praten. Vóór de kerst kom ik nog even bij je langs, goed? Het zal wel niet meevallen hier. Dat geldt voor al mijn klanten. Toch probeer ik bij jullie nog wat hoop en vertrouwen naar de oppervlakte te brengen".
Kijk bijvoorbeeld maar eens naar Psalm 119 vers 33. Lees het zelf maar eens. Ik heb er een papiertje bijgelegd".

(Petra seint Bob in dat ze de cel wil verlaten Petra gaat naar de deur die door Bob wordt geopend. Zij verdwijnt.

Irene pakt de doos met versierselen en gooit die voorlopig in de hoek. Neemt de boeken en kijkt naar de titels, zegt:)

I."James Clavell: Noble House, ja dat was nog eens een grote belegger. Die deed het beter dan ik".

(Dan neemt ze de bijbel in haar hand en zegt:)

I."Vroeger, ja héél vroeger ben ik nog wel eens naar zondagschool geweest. Ja al die mooie verhalen, dat spreekt een kind wel aan. Wacht maar tot je groot wordt, dan ziet alles er heel anders uit".

(Irene gaat toch lezen. Zij leest hardop Ps. 119 vers 33 voor:)

I."Bijna tot niets ben ik teruggebracht toch heb ik Uw bevelen niet vergeten Richt mij weer op en geef mij nieuwe kracht Uw goedheid, Heer, is immers ongemeten opdat ik uw geboden trouw betracht aan allen Uw getuigenis doe weten".

(Irene legt het boek open naast zich neer.)

I."Dat heb ik eigenlijk nooit zo begrepen. Het is wel moeilijk. Je zou het eigenlijk twee keer moeten lezen".

(Dan komt Bob binnen.)

B."Irene, ik kom je halen. Jouw dochter zit in de bezoekersruimte".

(Irene gaat niet erg enthousiast mee. Dan wordt er een veldbed en een extra stoel in de cel gezet. Angélique zit ongeduldig te wachten en zegt

als haar moeder binnenkomt:)

A."Ben je daar eindelijk. Ik heb niet alle tijd van de wereld hoor".

I."(zoetsappig) Fijn dat ik je weer even zie. Hoe is het met jullie"?

A."Nou, zorgelijk natuurlijk. Anton zit tot over zijn oren in die affaire, die jij hebt geschapen. Toch klaagt hij niet eens. Hij heeft zelf ja gezegd tegen die transactie, zonder zich voldoende overtuigd te hebben van de betrouwbaarheid van het advies. Tenslotte was het de eerste keer, dat hij dit beleggingsbureau raadpleegde. Hij had minstens twee keer na moeten denken voor hij eraan begon. Maar het leek zó aantrekkelijk".

I."Het was ook een goed fonds, ware het niet dat het aandelenpakket reeds in stilte was overgenomen door die grote buitenlandse investeerder. Het had mij een leuk bedrag aan commissie opgeleverd als het plan niet was voorzien door die vent van de beurscommissie".

A."Ja ma, jij hebt dan wel niets ontvangen maar wij zijn alles kwijt en krijgen niets terug. Toch neemt Anton het meer zichzelf kwalijk dan jou".

I."(gelaten)'t Is altijd al een watje geweest".

(Angelique springt gebeten op.)

A."Een watje? Ook dát nog. Hij is wel mijn man hoor en jij hebt ons erin geluisd. Zo is dat wel hoor! Ik ben blij dat er nog iemand is die nadenkt en niet iedereen veroordeelt en nog gelooft dat er in ieder mens ook een goede kant zit".

(Er volgt even een stilte waarin Angelique probeert zichzelf te hervinden.

Gaat zitten en vraagt:)

A."Doen ze nog wat aan kerst hier"?

(Irene is blij met de gespreksverandering.)

I."Ja hoor, ik krijg zelfs een kerstengeltje in mijn cel".

A."(verbaast) Moet je je cel gaan delen? Kan dat zomaar"?

(Irene wil het hele verhaal gaan vertellen.)

I."Nou kijk, het zit zo".

(Angelique onderbreekt haar abrupt.)

A."Sorry mam, ik heb geen tijd meer. Anton wacht bij het station. Je snapt het wel hé, dank zij jou geen auto meer, dus de trein van half twaalf, doe!"

(Angelique gaat gehaast af en laat Irene verbluft achter.)

B."Nou, dát was een bliksembezoek, maar tóch een bezoek, en je weet het...."

I."(gelaten) Ja ja, fouilleren"!

(Irene staat niet al te enthousiast op en volgt Bob. Ze maakt alvast het bovenste knoopje van haar bloes los en dan gaan ze samen het toneel af. Verschijnen weer samen en Bob laat Irene weer in haar cel, terwijl Irene nog haar bovenste knoopje aan het dichtdoen is. Bob verdwijnt en Irene neemt plaats aan de tafel en blijft daar in gepeins verzonken stil zitten.)

(SG en GG steken hun hoofd weer boven het decor uit voor de volgende dialoog:)

SG."Ze heeft niet eens gescholden vandaag.
Last van kerstgevoelens misschien"?

GG."Laat gaan, de volgende keer krijg ik het wel weer dubbel op. Dat Anton zo'n groot hart heeft wist ik eigenlijk niet".

SG."Mannen, niet te vertrouwen. Ik ben toch ook in de steek gelaten, juist toen ik hem zo bitter hard nodig had".

GG."Ja, maar ik heb toch mijn Angelique aan hem overgehouden".

SG."Ja, met alle zorgen van dien"!

Derde Bedrijf

(Irene zit in haar cel te lezen als Bob met haar nieuwe celgenote komt.)

B."Zo Irene, maak maar even kennis met Cora".

(Cora komt de cel binnen en gaat op het veldbed zitten en zegt:)

C."Hallo, ik ben Cora en ik kom van de Antillen".

I."Nou dat laatste hoef je niet te vertellen, dat zie ik zo ook wel. Als ik dan toch deze kerst met jou moet delen, is het misschien makkelijk als je ook mijn naam weet. Ik heet Irene en ik kom uit...Nederland"!

B."Kom, kom, Irene, het is maar voor een paar dagen".

C."Nou, dat zou nog wel eens tegen kunnen vallen, want ik heb last van verstopping".

B."Daar weten ze hier wel raad op, mevrouw. Hier is een bed om te rusten en een dak boven je hoofd. O ja, als je aandrang voelt direkt op deze knop drukken en ik kom je verlossen. Hoe eerder je jouw vrachtje kwijt bent, hoe hoe liever het ons is".

C."Gezellige boel hier"!

B."Als jullie wat aan elkaar gewend zijn zal dit samenwonen heus wel gaan. Je mag in ieder geval elke dag een uurtje luchten en misschien wil Irene je wel een boek lenen. Irene leest wat af, maar of ze er ooit wat wijzer van wordt...."!

(Bob verlaat de cel en Irene maakt een wegwerpgebaar in zijn richting. Cora maakt het zich gemakkelijk op het veldbed en kijkt de cel eens rond. Dan ziet ze de doos met kerstversiering.)

C."Zeg, zal ik hier de boel wat in kerstsfeer brengen? Veel beters heb ik toch niet te doen. En hoe meer ik beweeg, hoe beter".

(Irene reageert niet en leest. Cora opent de doos en haalt papieren versierselen eruit. Het scheurt.)

C."Nou moe, niet bepaald deugdelijke kwaliteit"

I."Ja, wat dacht je. Echte kerstspullen geven je teveel gelegenheid om je als "kerstengel aan een koordje te hangen en, waarom weet ik niet, ze willen ons hier toch niet kwijt".

C."Grote God nee, zoiets komt toch niet in je op? De wereld is toch veel te mooi en biedt

ons alles wat nodig is voor een mooi bestaan".

I."Als je daar zo van overtuigd bent, waarom slik je dan die levensgevaarlijke rotzooi? Anderen raken eraan verslaafd. Daarnaast loop je zelf de kans het ermee te doen".

C."Ho ho, jij zal hier ook niet voor niets zitten. Maar als de goede God vindt dat het mijn tijd is, dan is het mijn tijd. Voorlopig heb ik nog teveel zorgen om hier als superburger op deze aardkloot rond te wandelen. Ik heb een kind en dat kind heeft geen vader die haar verzorgt".

(Irene schrikt. Zij wordt pijnlijk bewust van een periode uit haar leven, die ze alleen maar vergeten wil. Zij reageert geschokt:)

I."Maar als jouw lading openbarst, heeft dat kind toch zeker ook geen moeder meer"?

(Cora voelt plotseling aandrang en drukt op de knop, blij van dit gesprek af te zijn. Bob komt snel, opent de cel en neemt Cora mee. Irene kijkt hen na en gaat weer in overpeining zitten. SG en GG steken weer hun hoofd boven het decor uit en zeggen:)

SG."Wat kan het mij eigenlijk schelen als die binnenboel ontploft. Eigen schuld, dikke bult"

GG."Een kindje alleen grootbrengen is heel zwaar. Maar het was toch ook onvergetelijk fijn. Het eerste lachje, de eerste stapjes het groeien....".

SG."Ja ja, de luiers, de slapeloze nachten, de zorgen".

GG."Waarom neemt Cora zo'n risico"?

SG."Gaat mij toch niks aan"!

(Bob en Cora komen weer terug. Cora stapt lachend de cel weer binnen met de woorden:)

C."Valse lucht"!

(Bob knijpt demonstratief de neus dicht en verdwijnt weer zeggend:)

B."Je weet het hé, bij aandrang bellen"!

I."Toch moet je dit niet meer doen".

C."Joh, een paar van die vrachtjes en ik hoef zelfs nooit meer een studiefinanciering voor mijn kind aan te vragen".

(Cora wendt zich demonstratief af en wil niet verder praten. Dan ziet ze de boeken.)

C."Wat lees jij? Allemachtig, wat een dikke pillen en...nou nou, zelfs de bijbel. Wat denk jij daarin te vinden"?

(Cora bladert wat door de bijbel en leest een stukje voor: 1 Korintiërs 13-13)

C."Dit stukje is mij altijd nog bijgebleven:

""Zo resten ons dan:
geloof en hoop en liefde
Deze drie
Maar de liefde is de grootste"".

(Cora bladert wat verder en zegt:)

C."Eens kijken wat dit boek nog meer voor verrassingen heeft".

(Cora wil nog een stukje lezen, maar komt dan het inlegvel van Petra tegen.)

C."Hé, er zit een leeslijstje in. Is dat normaal"?

(Cora bladert in de bijbel en zoekt een aangegeven passage. Dan leest zij het volgende stukje voor:)

Matteüs 6/19-21.

C."Vergaar geen schatten hier op aarde, waar mot en roest ze aantasten en waar dieven inbreken en ze stelen. Vergaar liever schatten in de hemel, waar mot en roest ze niet aantasten en waar dieven niet inbreken en stelen. Want waar uw schat is, daar is ook uw hart"

Nou daar kan ik niets mee hoor. Mijn schat is thuis en ik hoop haar weer snel in mijn armen te kunnen houden".

Eens zien wat dit lijstje nog meer te bieden heeft".

(Irene pakt het boek gegergd van haar af en zegt:)

I."Daar heb jij niks mee te maken, dat is voor mij"!

(Irene legt de bijbel op haar boeken en leest verder (doet alsof). Cora gaat maar weer op haar veldbed liggen. SG en GG steken hun "kop" weer boven het decor uit:)

SG."Laat ze met haar poten van mijn boeken afblijven".

GG."Ik heb het wel over de bijbel hoor. Er staat vast nog wel meer moois in. Misschien lees ik er wel even in als Cora weer last van aandrang krijgt en weg moet".

SG."Wat zou ik er dan in moeten vinden? Ik ken toch alle klappen van de zweep wel. Alle-

maal zedeprekerij"!

GG."Op de een of andere manier ben ik geloof ik
nieuwsgierig geworden".

Einde zichtversie